

HØRING - STATEN OG DEN NORSKE KIRKE - ET TYDELIG SKILLE

Sand menighet, Mo menighet og Nord-Odal kirkelig fellesråd har følgende innspill til høringen «*Staten og Den norske kirke – et tydelig skille.*»

Innledende betraktninger

At et skille mellom staten og Den norske kirke ville komme har ikke vært vanskelig å forutse. At dette skulle være et enstemmig krav fra «kirken selv» er derimot vanskelig å se ut fra de tidligere rundene saken har hatt i høringer og gjennomganger. Formuleringer som at kirken må bli fri fra staten og at den må få være såkalt «Herre i eget hus» har hjulpet til å gjøre skillet mer spiselig for mange uten at det endrer på det forhold at Den norske kirke har hatt det godt i staten og nok ville leve godt med å ha departementet som sitt øverste juridiske organ.

Skille mellom Staten og Den norske kirke handler ikke om å sette kirken fri fra staten, men om at en moderne sekulær stat ikke opplever at den kan holde seg med en egen kirke. Høringsdokumentet og debatten rundt denne saken tar ikke dette på alvor. Det at Den norske kirke i fremtiden i alt står på egne ben som selvstendig rettssubjekt, er en konsekvens av det skille som er ønsket av departementet, ikke årsaken til det. Når det er sagt er vi innforstått med, og vel forlikt med, tanken på at dette skille vil finne sted og vil ikke argumentere mot det.

Når skillet mellom staten og Den norske kirke nå kommer er det klart at det vil legge mange premisser for hvordan Den norske kirken vil se ut i fremtiden. Det vil påvirke forholdet mellom nivåene i kirken, forholdet mellom råd og ansatte, hvordan prestatjenesten organiseres, finansiering og mange flere forhold. Derfor er det av avgjørende betydning vi tar oss tid og setter inn nok ressurser på å vurdere endringene nøye.

Vårt høringssvar vil med dette utgangspunktet peke på noen av de forhold som spesielt opptar oss som små landsbymenigheter i en liten kommune. To menigheter og et fellesråd som sammen oppfatter seg som Den norske kirke i Nord-Odal.

Den norske kirke som folkekirke – soknets selvstendighet

Den norske kirke er bygget opp av mange små selvstendige menigheter. Hver og en av dem er Den norske kirke. Samtidig er hver og en av dem en del av Den norske kirke. Vår kirke bærer i seg denne dobbeltheten av å både være en lokal og en nasjonal kirke på en og samme tid. Dette er viktig i forståelsen av Den norske kirke som folkekirke.

Vi støtter derfor høringens forslag om at soknets selvstendighet skal bestå og også forslaget om å sikre soknets rett til kirkebygg og de kirkelige tjenestene. Videre er det positivt at det foreslås lovfestet at hvert sokn skal ha en prest, hvert prosti en prost og at hvert bispedømme skal ha en biskop, men vi kunne til dels også likt å se en lignende fastsettelse av andre yrkesgruppers betydning. Vi skulle gjerne også sett mer om hvordan vurderinger om endring, og eventuell fastsettelse av nye sokne-, prosti- og bispedømmegrenser vil gjøres i fremtiden da slike endringer vil kunne bety store reelle forandringer i den kirkelige betjeningen for befolkningen.

At presters, prosters og biskopers selvstendige ansvar og tjeneste foreslås videreført som i dag støttes. Den Lutherske kirke er en frihetskirk som ikke anerkjenner en pave eller et kirkemøte med endelig fortolkningsrett eller læremyndighet. Evangeliet bestemmer seg selv og det er enhver døptes rett til selv å fortolke. En konsekvens av dette er at den fortolkningsplikt som ligger til prestatjenesten skal ha den samme frihet. Prestenes og biskopenes selvstendige ansvar bør lovfestes og prestatjenesten organiseres i en egen styringslinje.

Den norske kirke som selvstendig rettssubjekt

Selv om soknets selvstendighet videreføres er det helt umulig å se for seg at ikke opprettelsen av Den norske kirke som eget rettssubjekt innebærer en forskyvning av makt i den kirkelige strukturen. Allerede kan vi se at reformer og myndighetsoverføring de siste åra har medført stor vekst i de sentrale og regionale nivåene samtidig som kirkelige fellesråd har store økonomiske utfordringer.

Vi er urolig for lignende utslag ved denne overføringen og er redd soknenes posisjon vill komme ytterligere under press når kirkens sentraladministrasjon bygger ut sine styringsstrukturer. At sentraladministrasjonen sårt vil trenge en slik utbygging er hevet over enhver tvil, men soknenes mulighet til å drive sitt arbeid trenger også støttes. Dette bør departementet i større grad legge inn i sitt arbeid og muligens si noe mer om størrelsen på kommunenes økonomiske forpliktelser ovenfor kirken. Den kommunale finansieringen av lokalkirken er under hardt press og understrekningen av kommunens økonomiske ansvar kan ikke gjøres for tydelig.

Økonomi og ordning

At statens overføringer til kirken i framtiden vil bli et rammetilskudd som forvaltes av kirkemøtet har med seg noen problematiske aspekter. Mest av alt knytter uroen seg til om rammetilskuddet på sikt vil dekke de utgifter som vil ligge i oppdraget å være en landsdekkende folkekirke. Størrelsen på et slikt rammetilskudd må fra begynnelsen av være beregnet stort nok til å dekke de faktiske utgiftene som ligger i å være kirke, og siden må det justeres i takt med pris- og lønnsstigning, samt økning i fremtidige pensjonsutgifter. Risikoen for at overføringen på sikt blir lavere enn dagens nivå oppleves som stor.

Den norske kirke skal selv ha gjennomgang av kirkens fremtidige organisering, anslått utredet og vedtatt en gang etter januar 2017. Hvilke nivåer som skal finnes i strukturen og hvilke styringsorganer kirken skal ha, hvordan fordeling av myndighet og ansvar skal være, og hvem som skal ha arbeidsgiveransvar for prester og andre tilsatte er alle spørsmål som skal avklares senere, men mange av premissene legges nå. Departementet kunne gått mye lenger i å legge føringer rundt hvorvidt Den norske kirke skal driftes utelukkende fra sentralledet eller om f.eks. bispedømmene skal ha en mer fremtredende plass i kirkens fremtidige struktur.

I Nord-Odal oppleves kirken først og fremst som en lokal-kirke. Vi ønsker oss ikke enda større avstander til administrasjonen enn vi alt har og bispedømmet er, etter vår mening, det mest sentraliserte nivået for kirkelig administrasjon menighetsråd og fellesråd bør måtte forholde seg til.

Bispedømmerådet kan i og for seg ha sin myndighet delegert fra Kirkemøtet og med det utgangspunktet være en utøvende part i samarbeidet mellom Kirkemøtet og Menighetsråd/Kirkelig fellesråd, men uten bispedømmerådet og bispedømmeadministrasjonen beholdt i tilnærmet dagens form vil ikke den landsdekkende folkekirken bestå som annet enn en drøm.

Departementets nøyer seg i høringsnotatet med å foreslå reguleringer av forholdet mellom det sentrale rettssubjektet og de lokale rettssubjektene, men kunne etter vår mening, også lagt føringer for hvordan Den norske kirke skal ordnes internt. Vi ønsker oss en forsikring om at Den norske kirke ikke utvikler seg mot en enda mer sentralisert organisasjonsstruktur. Kirken er først og fremst lokal og det forutsetter lokal finansiering og desentralisert organisasjon.

Presters arbeidsvilkår, boplikt og medlemskap i Statens pensjonskasse

Om Den norske kirke skal være tilstede alle steder i landet er den avhengig av at det er prester i menighetene. Kirken trenger alle sine ansatte, alle sine frivillige og alle sine folkevalgte, men når en menighet ikke lenger har prest slutter den å være kirke.

Når regjeringen har fjernet boplikten og dermed også en ordning som har sikret prestene boliger der de ønsker å gjøre sin tjeneste, er det avgjørende at prosessene vi nå er inne i ikke ytterligere reduserer rekrutteringen til prestatjenesten generelt og til muligheten små bygder rundt om i landet har til å tiltrekke seg dyktige prester spesielt.

Dermed er det bra at Departementet foreslår å videreføre Statenspensjonskasse for de som i dag er statsansatte. Uavhengig av dette er det viktig at et fremtidig rammetilskudd sikrer kirkens mulighet til å tilby gode pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsutgiftene staten i dag har for ansatte i kirken må regnes inn i rammeoverføringen.

Videre støtter vi at departementet foreslår at *«all prestatjeneste skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser.»* Det oppleves som en klargjøring av at fagligheten til prestene skal ivaretas, samtidig som den forankres i ordinasjonen som igjen sikrer at presten står i et ansvarsforhold både til sine overordnede og til hele kirken.

Arbeidsgiveransvaret for prestene bør ikke flyttes til et nasjonalt nivå, men beholdes regionalt. Særegenheter ved de ulike bispedømmene kan da bedre ivaretas og dyrkes. At vi er en lokal kirke er en styrke vi ikke har råd til å miste i sentralisering av kirkeorganisasjonen.

Likestilling og diskriminering i fremtidens Den norske kirke

Den norske kirke i Nord-Odal ønsker at våre prester skal ha rett til å vie to mennesker av samme kjønn. Enn så lenge kan vi ikke gjøre annet enn å åpne våre kirkehus og stille våre ansatte til rådighet for seremonier med forbønns handlinger dersom ektepar ønsker det. Vi ønsker nå at departementet foreslår lovverk som ikke lar kirken velge å diskriminere. Dette gjelder i ekteskapsloven, men også i arbeidsmiljølovens unntak for trossamfunnene når det gjelder regler for diskriminering ved ansettelse. Likestillingsloven bør gjelde i det nye rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkeloven

Den norske kirke har en særlig posisjon i Norge slik det også fremgår av Grl § 16. Dette ble svært tydelig i arbeidet med kirkeforliket hvor et flertall ønsket en særlig stilling for Den norske kirke. Det følger slik av demokratiske hensyn at vi da også bør ha egen kirkelov, uten at dette går ut over hensynet til tros- og livssynsutfoldelse for de som står utenfor Den norske kirke.

I en felles lov for alle tros- og livssynssamfunn kan det av naturlige årsaker ikke fastsettes noen form for struktur for Den norske kirke. Det er derfor også ut fra lovtekniske betraktninger naturlig med en egen kirkelov.

Kirkeloven bør utformes slik at Den norske kirke får en struktur som legger til rette for at den kan fortsette å være en landsdekkende folkekirke og at den vedvarer å være både demokratisk, episkopal og kongresjonalistisk på samme tid. Vi mener at strukturen, maktbalansen og alle andre spørsmål som vi nevner her er avgjørende for at Den norske kirke kan forbli en levende folkekirke. Dette bør komme til uttrykk i lovs form ved en kirkelov.

Når alt dette er nevnt vil vi i Nord-Odal si at departementet i denne høringen har gjort mye godt arbeid og lagt frem mange forslag som vil sikre oss en gjenkjennelig kirke også i fremtiden. Vi vil støtte det vi opplever som hovedtankene i høringen, selv om vi, som nevnt i første avsnitt ikke er enig i bakgrunnen for hele prosessen.

Sand menighetsråd – 12.november 2014

Mo menighetsråd – 13.november 2014

Nord-Odal kirkelige fellesråd – 13.november 2014